ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Крапиви Марії Сергіївни на тему «Психологічні особливості долаючої поведінки цивільного населення у воєнний період», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія

Актуальність теми дослідження. Психологічні особливості долаючої поведінки визначаються як індивідуальний стиль реагування особистості на кризові обставинами, вибір якого може бути обумовлений свідомим та несвідомими механізмами, що відповідно можуть реалізовуватися через певну копінг-стратегію або застосування механізмів психологічного захисту. В умовах воєнного стану, що супроводжується тривалим впливом стресогенних чинників і суттєвими змінами в повсякденному житті цивільного населення, теоретичне та емпіричне дослідження долаючої поведінки осіб, що безпосередньо не залучені до заходів оборони України, набуває виняткової актуальності.

Теоретичні засади вивчення долаючої поведінки, зокрема копінг-стратегій і механізмів психологічного захисту висвітлено у працях Р. Лазаруса, Н. Ендлера, С. Хобфолла, Е. Хейма, Л. Мерфі, С. Фолькман, С. Бойчук, Л. Карамушки, О. Войцеховської, Г. Закалик, Я. Ляшина, Н. Скрипник, В. Боснюка, Л. Степаненко та інших дослідників. У межах фундаментальних теоретичних підходів копінг розглядають як форму психологічного захисту, що забезпечує зниження психоемоційного напруження; як відносно стійку схильність особистості до певного способу реагування на стресогенні обставини; а також як динамічний процес подолання стресу (Галян, 2016). Механізми психологічного захисту, пов'язані з переважно несвідомими способами психічної регуляції, у свою чергу можуть виступати фундаментом для формування певних копінг-стратегій, спрямованих на зниження психоемоційного напруження (Вавілова, 2019).

Процес активації долаючої поведінки розпочинається з аналізу навколишніх умов, якісної оцінки ситуації, визначення значущих факторів, котрі своєю чергою безпосередньо впливають на психоемоційний стан суб'єкта. Копінг в процесі переживання ситуації може виступати посередником між особистістю та стресом, що дозволяє обрати найбільш оптимальний спосіб використання внутрішнього ресурсу задля подолання стресогенної ситуації (Степова, 2018). Таким чином, копінг - це суто індивідуальний метод реагування на подію, відповідно до суб'єктивної

логіки, психічного потенціалу та вагомості подій для того, хто використовує копінг (Коваленко, 2020)

Психологічний захист уособлює собою функцію сепарації сфери свідомості від психотравмуючих переживань особистості. В сучасних літературних джерелах цей термін використовується для характеристики дій або поведінки, яка спрямована на подолання психологічного дискомфорту (Москалець, 2020). Особливої уваги потребує дослідження специфіки психологічних захистів психіки, що убезпечують особистість від психотравмуючих ситуацій. Описуючи конструктивні психологічні захисти, дослідники наголошують на вагомості ролі свідомих процесів для регуляторної діяльності (Андрушко, 2016). Таким чином, залучаються свідомі зусилля активного характеру, що направлені на адаптацію травматичних переживань та віднайдення ресурсного потенціалу на майбутнє. Для неконструктивних психологічних механізмів захисту психіки характерна активізація процесів несвідомої діяльності. Їх використання дає ефект тимчасового покращення психоемоційного стану суб'єкта, через нереалістичне сприйняття травми, що унеможливлює її подолання (Кісарчук & Омельченко & Лазос, 2020). Отже, можемо зробити висновок про те, що механізми психологічного захисту являють собою свідомі або несвідомі процеси зниження психологічної напруги в умовах подолання суб'єктом травматичної ситуації з метою віднайдення психологічного гомеостазу.

Серед сучасних закордонних дослідників, що вивчають особливості долаючої поведінки цивільного населення в контексті динамічних соціально-політичних змін у часі війни, можемо виокремити таких науковців як С. Шапіра, О. Кохен, Дж. Шезер, Е. Джонс, М. Сірінер, С. Кос, А. Бургін, Т. Шмід, Дж. Фегерт, Д. Вітіелло, Е. Кокбейн, А. Сідботтом, Д. да Сільва та інші. Інтерес до проблематики особливостей долаючої поведінки цивільного населення серед сучасних українських науковців також є досить вагомим, на що вказують деякі дослідження захисно-долаючої поведінки окремих груп населення такими вченими як А. Бондар, О. Будзяк, В. Будзяк, І. Булик, О. Вакуленко, Т. Голубенко, І. Івженко, С. Глущенко, Ю. Данченко та інші. Проте, систематизовані ґрунтовні дослідження саме психологічних особливостей долаючої поведінки цивільного населення у воєнний період відсутні, що і обумовлює актуальність теми дисертаційної роботи.

Відповідно до норм міжнародного гуманітарного права, цивільними є особи, які не належать до складу збройних сил сторін воєнного конфлікту та не перебувають у складі угруповань, що фінансуються державними та недержавними організаціями з метою участі у розгортанні воєнних дій. Захист даної соціальної категорії осіб під час війни передбачено, зокрема,

Женевською конвенцією про захист цивільного населення під час війни 1949 року (Женевська конвенція IV 1949). Варто зазначити, що такі особи є захищеними спеціальними міжнародними нормативно-правовими актами (Женевська конвенція IV 1949). В основу такого захисту покладено повагу до людської гідності та обов'язок сторін конфлікту вживати заходів для убезпечення цивільних осіб від небезпек, пов'язаних із бойовими діями (Марков, 2021).

Після повномасштабного вторгнення росії в Україну предметне поле вітчизняних психологічних і соціологічних досліджень розширилося за рахунок набуття актуальності наукових проблем, пов'язаних із дослідженням особливостей переживання стресу, обумовленого війною, а також дослідження особливостей переживання особистістю екстремальної ситуації воєнних дій. Зокрема, особлива увага в контексті наукових розвідок надається дослідженню комунікації та трудової діяльності за обставин воєнних дій, змін у ціннісних орієнтаціях громадян, динаміки психоемоційного стану, а також харчової поведінки цивільного населення впродовж воєнного періоду. Окреслені питання висвітлено у працях О. Литвиненко, В. Степаненка, М. Шульги, О. Стегнія, Л. Бевзенко, О. Максименка, Л. Малиш, О. Рахманова, О. Симончук, В. Резніка, О. Жулєньової, О. Злобіної та інших дослідників. Окремий напрям становить дослідження адаптації, психологічного благополуччя та поведінкових реакцій населення в умовах воєнного стану, що висвітлено у наукових роботах А. Горбачик, С.Кузікова, О. Лозова, Р. Шульга,Є. Калюжна, Н. Толстих, О. Бурова, Н. Соболєв та А. Соболєва, О., Столярчук, С.Лукомська.

Попри значний доробок закордонних і вітчизняних вчених у дослідженні долаючої поведінки, недостатньо дослідженим залишається питання про те, яким чином цивільне населення України долає вплив стресогенних чинників, зумовлених воєнними діями, на особистісному рівні. Особливої уваги потребує дослідження компонентів долаючої поведінки, базовими серед яких виступають копінг-стратегії, механізми психологічного захисту, а також психологічні ресурси та особистісні риси, що можуть виступати підґрунтям до формування певної індивідуальної стратегії подолання. Відтак, виникає необхідність щодо ґрунтовного теоретико-методологічного аналізу й емпіричного дослідження психологічних особливостей долаючої поведінки цивільного населення у воєнний період.

Зв'язок роботи з науковою темою кафедри/факультету. Дисертацію виконано відповідно до наукової теми кафедри практичної психології Факультету психології та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка «Психологічна підтримка

ресурсного потенціалу особистості в мінливих умовах суспільного буття» (2021-2026 рр.) (державний реєстраційний номер 0121U112046).

Мета дослідження – теоретично і методологічно обґрунтувати та емпірично дослідити психологічні особливості долаючої поведінки цивільного населення у воєнний період, зокрема ключових її компонентів, а саме копінг-стратегій та механізмів психологічного захисту; розробити та апробувати тренінгову програму щодо відновлення психологічної стійкості цивільного населення у воєнний період.

Завдання дослідження:

1. Здійснити теоретико-методологічний аналіз проблематики долаючої поведінки як фундаментального психологічного феномену, а також узагальнити та розширити знання про особливості долаючої поведінки цивільного населення у воєнний період.
2. Проаналізувати та узагальнити сутність психологічних особливостей долаючої поведінки цивільного населення в контексті застосування різноманітних копінг-стратегій та захисних механізмів психіки з метою подолання стресу.
3. Дібрати, сформувати та адаптувати психодіагностичний матеріал з метою визначення психологічних особливостей долаючої поведінки цивільного населення України у воєнний період.
4. Емпірично дослідити та виявити психологічні особливості долаючої поведінки цивільного населення у воєнний період.
5. На основі результатів теоретичного та емпіричного дослідження розробити тренінгову програму відновлення психологічної стійкості цивільного населення у воєнний період.

Об'єктом дослідження - долаюча поведінка особистості.

Предметом дослідження - психологічні особливості долаючої поведінки цивільного населення у воєнний період.

Теоретико-методологоічну основу дослідження складають фундаментальні теоретичні концепції долаючої поведінки особистості (Р. Лазарус, С. Хобфолл, Е. Хейм, Л. Мерфі, С. Фолькман, С. Бойчук, Л. Карамушка, О. Войцеховська, Г. Закалик, Я. Ляшин, Н. Скрипник, В. Боснюк, Л. Степаненко, Н. Ярош), системні підходи до розуміння копінг-поведінки особистості (А. Незу, М. Голфрід, Т. Дзурілл, Р. Моос, Е. Фройденберг, Л. Хьелл, Д. Зіглер, Т. Храбан) підходи до психологічної підтримки особистості в процесі подолання стресу, обумовленого з війною (О. Кокун, С. Максименко, Л. Карамушка, І. Зубіашвілі, Т. Колдубовська, О. Чабан, О. Хаустова, В. Зливков, С. Лукомська, О. Котух, О. Литвиненко).

Методи дослідження:

– **Теоретичні методи:** аналіз, синтез, узагальнення, порівняння та класифікація наукових підходів та концепцій щодо долаючої поведінки як феномену, психологічного змісту долаючої поведінки цивільних осіб у воєнний період, а також методів сучасної ефективної психопрофілактики психологічних наслідків стресу в умовах воєнного стану;

– **Емпіричні:** тестування за допомогою підготовленої батареї психодіагностичних методик, що включають Методику «Індикатор копінг-стратегій» Дж. Амірхана (в адаптації Крапиви М.С.); Методику «Індекс життєвого стилю» Р. Плутчика в модифікації Л. Процик; П'ятифакторний опитувальник особистості TIPI (TIPI-UKR) С. Гослінга, П. Ренфру і В. Свонна в адаптації М. Кліманської та І. Галицької; Методику «Опитувальник гендерних установок» (адапт. Костіної Т. О.); Методику «Опитувальник психологічної ресурсності особистості» О. Штепи.

– **Математичні методи:** методи описової статистики, що дозволило дати первинну характеристику основних параметрів вибірки; кореляційний аналіз, що дозволив охарактеризувати основні взаємозалежності, що існують між різними компонентами долаючої поведінки цивільного населення у воєнний період; множинний регресійний аналіз, що дав можливість побудувати прогностичну модель формування долаючої поведінки особистості; факторний аналіз, який надав можливість визначити основні фактори формування стратегій адаптивного подолання цивільними громадянами стресу, пов'язаного з війною; а також порівняльний аналіз, що дозволив перевірити ефективність впровадження тренінгової програми «Програма відновлення психологічної стійкості цивільного населення у воєнний період».

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Факультету психології та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (довідка № 28 від 23 вересня 2026 р.) та Соціально-психологічної служби Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (довідка № 24 від 07 вересня 2026 р.), Факультету психології Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (довідка №439/26 від 24 вересня 2026 р.), у практичну діяльність Всеукраїнської громадської організації осіб з інвалідністю «Інститут реабілітації та соціальних технологій» (довідка № 1-09 від 22 вересня 2026 р.).

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що:

– уперше обґрунтовано поняття стресу, обумовленого війною як адаптаційної реакції особистості на екстремальні умови воєнного часу, що супроводжується трансформацією функціонування системи

долаючої поведінки та визначає характер психологічного реагування на стресогенні чинники, обумовлені воєнними діями;

- віднайдено психологічні особливості долаючої поведінки цивільного населення в умовах діючого воєнного стану;
- виявлено предиктори долаючої поведінки цивільних осіб у воєнний період.
- обґрунтовано факторну структуру долаючої поведінки цивільного населенням у воєнний період, що дозволяє характеризувати специфічні прояви долаючої поведінки в кризових умовах сучасності для цивільних представників суспільства.

Теоретичне значення. Теоретичне значення результатів дослідження полягає у поглибленні сучасних наукових уявлень про психологічну структуру долаючої поведінки особистості в умовах тривалого стресу, обумовленого війною. У роботі систематизовано теоретичні підходи до розуміння копінг-поведінки, механізмів психологічного захисту, психологічної ресурсності та резильєнтності, визначено їх місце у структурі подолання стресу цивільним населенням.

Практичне значення результатів дослідження полягає у тому, що розроблено, апробовано та доведено ефективність «Програми відновлення психологічної стійкості цивільного населення у воєнний період», що спрямована на психопрофілактику рецидивів виникнення наслідків стресу, обумовленого війною; розроблено та обґрунтовано методичні рекомендації щодо впровадження програми психопрофілактики наслідків переживання стресу, обумовленого війною. Зазначені заходи сприятимуть ефективному застосування запропонованого практичного продукту у вигляді психопрофілактичної програми**.**

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були заслухані та оприлюднені на засіданнях кафедри практичної психології Факультету психології та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка та на міжкафедральному розширеному засіданні кафедри практичної психології та кафедри психології особистості та соціальних практик Факультету психології та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, доповідалися й обговорювалися на наукових і науково-практичних конференціях міжнародного та всеукраїнського рівнів, а також на науково-практичних семінарах та круглих столах, а саме на: Міжнародній науково-практичні конференція з нагоди 25-річчя кафедри психології розвитку та консультування ТНПУ імені Володимира Гнатюка «Аксіопсихологічні вектори розвитку сучасної освіти»» 19-20 жовтня 2023 року, м. Тернопіль;

Міжнародній науково-практичній конференції «Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень» 8 грудня 2023 року, ТНУ імені В.І. Вернадського, м. Київ; XVII науково-практичному семінарі: Асертивність і саморозвиток учнів та студентів з ознаками обдарованості у воєнний час, Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 25 квітня 2024 р., м. Київ.; Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «Соціально-психологічна підтримка особистості в умовах суспільних трансформацій»: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 8 жовтня 2024 р., м.Київ.; Міжнародній науково-практичній конференції «Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень»: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 5 грудня 2024 р., м. Київ; Всеукраїнській науковій конференції «Костюківські читання», присвяченій 125-річчю від дня народження Григорія Силовича Костюка Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 23 квітня 2025 року., в м. Київ; III Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи» Житомирського державного університету імені Івана Франка, 3 квітня 2025 р., м. Житомир; VIII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми соціально - гуманітарних наук: перспективи та виклики» Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв; Науково-практичній конференції з міжнародною участю «Пам'ять і особистість» присвяченої 100річчю з дня народження професора Григорія Кузьмича Середи Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, м. Харків; Методологічному семінарі «Формування мілітарної ідентичності особистості»: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 30 вересня 2025 року, м. Київ; Всеукраїнській науково-практичній конференції (з міжнародною участю) «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» Україна: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 11 листопада 2025 р., м. Київ; Науково-практичній конференції «Особистість у світі соціальних трансформацій: освіта, соціальна підтримка та психологічна стійкість»: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 23 квітня 2026 р., м. Одеса; Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених «Допомога в часи кризи: сучасні стратегії консультування та підтримки дітей та дорослих» Україна: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 27 травня 2026 року, м. Київ.

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи висвітлено у 13 публікаціях, із яких: 4 наукові статті опубліковано у наукових виданнях,

включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 9 публікацій (дві у співавторстві), у яких додатково відображено результати дисертації.

Наукові статті, опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Крапива, М. С. (2026) Результати апробації тренінгової програми відновлення психологічної стійкості цивільного населення у воєнний період. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія».* 37 (76) № 4, с. 66-71 https://doi.org/10.32782/2709-3093/2026.4/11
2. Крапива, М. С. (2025) Теоретичний аналіз долаючої поведінки цивільного населення України в умовах воєнного стану. *Перспективи та інновації науки.* Серія: «Психологія». № 4 (50), 1456-1467 https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-4(50)-1455-1466
3. Крапива, М. С. (2025) Теоретична модель долаючої поведінки цивільного населення в умовах воєнного стану. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.* Серія «Психологія». (78), 19-24 https://doi.org/10.26565/2225-7756-2025-78-03
4. Крапива, М. С. (2025) Адаптація методики Дж. Амірхана «Індикатор коупінг-стратегій». *Вісник Львівського університету.* Серія: психологічні науки. (26), 110-117 https://doi.org/10.30970/PS.2025.26.13

Публікації, у яких додатково висвітлено результати дисертації:

5. Крапива, М. С. (2024) Долаюча поведінка як чинник саморозвитку особистості в юнацькому віці. *Асертивність і саморозвиток учнів та студентів з ознаками обдарованості в умовах війни: тези доповідей учасників XVII науково-практичного семінару, Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України,* 25 квітня 2024 р., 54-55.
6. Крапива, М. С. (2024) Психологічні особливості долаючої поведінки осіб раннього дорослого віку, схильних до залежності. *Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Соціально-психологічна підтримка особистості в умовах суспільних трансформацій», Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*, 8 жовтня 2024 р., 113-115.

7. Крапива, М. С. (2024) Психологічна підтримка цивільного населення в умовах воєнного стану. *Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень» 5 грудня 2024 р., Київ: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського*, 120-122 https://doi.org/10.36059/978-966-397-446-0-31

8. Крапива, М. С. (2025) Особливості психопрофілактики стресу в умовах воєнного стану. *Збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції «Костюківські читання», присвяченої 125-річчю від дня народження Григорія Силовича Костюка Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*, 23 квітня 2025 р., 295-298

9. Крапива, М. С. (2025) Попередження формування неконструктивних форм долаючої поведінки у підлітків схильних до залежності. *Збірник матеріалів «Міжнародної науково-практичної конференції Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи» Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 3 квітня 2025 р., 375-376

10. Крапива, М. С. (2025) Адаптація методики Дж. Амірхана «Індикатор копінг - стратегій». *Збірник матеріалів конференції «Пам'ять і особистість» присвяченої 100річчю з дня народження професора Григорія Кузьмича Середи,* 29-30 травня 2025 р., 56-58

11. Крапива М.С. (2026) Психологічні компонети подолання стресу, пов'язаного з війною. *Збірник тез науково-практичної конференції «Особистість у світі соціальних трансформацій: освіта, соціальна підтримка та психологічна стійкість» м. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова,* 23 квітня 2026 р., с.58-59 https://doi.org/10.36059/978-966-397-619-8-16

12. Крапива, М., Литвиненко, О. (2023) Психологічні особливості долаючої поведінки цивільного населення у воєнний та повоєнний період. *Електронне наукове видання «Аксіопсихологічні вектори розвитку сучасної освіти»: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль,*19 – 20 жовтня 2023 р., 257-260

13. Литвиненко, О. Крапива, М. (2023) Можливості емпіричного дослідження долаючої поведінки цивільного населення під час війни. *Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції*, 8 грудня 2023 р., м. Київ: ТНУ імені В.І. Вернадського, 25-28 https://doi.org/10.36059/978-966-397-353-1-6

Особистий внесок здобувача. У опублікованих тезах на тему «Можливості емпіричного дослідження долаючої поведінки цивільного населення під час війни» у співавторстві з О. Литвиненко, особистий внесок у публікацію полягає у авторській розробці плану емпіричного дослідження психологічних особливостей долаючої поведінки цивільного населення у воєнний період, підборі психодіагностичного інструментарію та обґрунтуванню доцільності його використання в межах дисертаційної роботи. У тезах на тему «Психологічні особливості долаючої поведінки цивільного населення у воєнний та повоєнний період» у співавторстві з Литвиненко О.О. особистий внесок у дану публікацію полягає в теоретико-методологічному обґрунтування доцільності соціально-психологічного дослідження психологічних особливостей долаючої поведінки у воєнний період, у висвітлені актуальності та аргументації щодо доцільності наукових розвідок за даною темою.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів та висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Список використаних джерел налічує 207 найменувань, з них 88 – іноземною мовою. Повний обсяг дисертації – 294 сторінки. Основний зміст викладено на 185 сторінках. Робота містить 17 таблиць, 9 рисунків, 7 додатків.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури.

Дотримання здобувачем академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях, в яких висвітлено наукові результати дисертації. На підставі вивчення тексту дисертації і наукових публікацій, результатів автоматизованої перевірки на плагіат та їхньої експертної оцінки встановлено, що дисертація і наукові публікації виконані самостійно, не містять академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, самоплагіату.

Відповідність змісту дисертації галузі знань та спеціальності. Зміст дисертації відповідає галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія.

Рішення.

1. Дисертація Крапиви Марії Сергіївни на тему «Психологічні особливості долаючої поведінки цивільного населення у воєнний період», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія, є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати,

актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає п. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 р. за № 155/30023.

2. Дисертація Крапиви Марії Сергіївни та наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності.

3. Крапива Марія Сергіївна на високому рівні оволоділа методологією наукової діяльності, набула теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувачка вільно володіє матеріалом.

4. Рекомендувати дисертацію Крапиви Марії Сергіївни до публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження М.С. Крапиві ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія.

Головуюча –
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри практичної психології,
заступник декана з наукової роботи
та міжнародної діяльності
Факультету психології
та спеціальної освіти
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка **Ірина МУЗИЧЕНКО**

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307965
ВЛАСНИЙ ПІДПИС
Музиченко І. ЗАСВІДЧУЮ